

FARKAS JOHANNA – SALLAI JÁNOS

200 éves a rendőr szavunk

Absztrakt

2023-ban ünnepelhettük volna „rendőr” szavunk első, Márton József háromnyelvű szótárában való megjelenését. Ennek a hiányosságnak a megszüntetése céljából készült a publikáció, amely a „police”, „polizei” nemzetközi közéletben elterjedt szavak magyar megfelelőjének a jelentését, első előfordulásait és a szakmai közéletben való elterjedését jeleníti meg. A rövid tanulmányban azokat a rendészettörténeti forrásokat dolgoztuk fel, amelyekben elsőként magyarul jelent meg a „rendőr” szavunk, illetve a szó tartalma.

Kulcsszavak: rendőr, rendőrség, rendészet, rendvédelem

Abstract

In 2023, we could have celebrated the first appearance of the word "policeman" in József Márton's trilingual dictionary. The publication, which shows the meaning of the Hungarian equivalent of the words „police” and „polizei”, which are widespread in international public life, their first occurrences and their spread in professional public life, was created to eliminate this deficiency. In this short study, we elaborated on the historical sources of policing in which the word „policeman” first appeared in Hungarian, as well as the meaning of the word.

Keywords: policeman, police, police force, law enforcement

A 2020-as évek elején egy sor jubileumi esemény volt, amelyek a magyar rendészethez, rendőrséghez, rendfenntartáshoz, rendőrtisztképzéshez és nemzetközi bűnügyi együttműködéshez kötődtek. 2021-ben volt 50 éves a magyar rendőrtisztképzésben meghatározó Rendőrtiszti Főiskola, amelynek első tanévnyitójára¹ 1971. szeptember 25-én került sor. Majd 2022. november 22-én impozáns rendezvény keretén belül megünnepeltük a rendőrtisztviselői szaktanfolyam első tanévnyitójának² 100. évfordulóját. 2023-ban volt 150 éve, hogy a fővárosi rendőrséget államosították³, és ugyancsak 1923-ban, azaz 100 éve jött létre a nemzetközi bűnügyi együttműködés első szervezete⁴, az Interpol.

Az eddigi kutatások alapján 2023-hoz kötődik a „rendőr” szavunk az első magyar írásos említésének 200 éves jubileumais. Először Tisza Miksa⁵ utalt Márton József 1823-ban megjelent háromnyelvű szótárában a „rendőr” szóra, de mivel a szótár nagyon kevés példányban készült és még kevesebb példányban maradt fenn, ezért mindenki a másodforrásra, Tisza Miksa könyvére hivatkozott. A későbbi kutatást az is hátráltatta, hogy Tisza hivatkozásánál csak részben jelenítette meg a német megfelelőjét a „rendőr” szónak, így annak keresése hosszú ideig nehézkes volt. A tanulmány célja, hogy a szó születésének időpontját és körülményeit bemutassa, továbbá a modern rendészet kialakulásában szerepet játszó szakirodalomban nyomon kövesse.

A rendészet elméletével, történetével foglalkozó tudósok, rendészeti szakemberek a „rendőr” szó eredeténél mindig a görög „politea”, majd a francia „la police” és később a német „polizei” szavakat említik, amelynek

¹ Ünneplés tanévnyitó a Rendőrtiszti Főiskolán. Magyar Rendőr 25/39. szám. 2. o.

² Az országos szaktanfolyam megnyitó ünnepe. In: A Rend. 1922/176. szám. 1. o.

³ Sallai János: 50 éves a főváros és a fővárosi rendőrség. Rendőrségi Tanulmányok 2022/4. szám. 78–84. o.

⁴ Borszéki Judit – Sallai János: 100 éves az INTERPOL. In: Belügyi Szemle. 2023/11. szám. 1939–1949. o.

⁵ Tisza Miksa: Magyarország rendőrségének története. Haladás Nyomda Rt. Pécs, 1925. Forrás: https://mtda.hu/books/tisza_miksa_magyarország_rendorsegenek_tortenete.pdf Letöltés ideje: 2024.01.15.

jelentése elég széleskörű, az állam kormányzásától a rendfenntartásig tartott. Tóth József 1938-as munkájában a következőket írta a „rendőr” szó eredetéről, jelentéseiről. „*A XIV. században – bizonyára a latin politia-ból származó – francia la police államcél, tágabb értelemben pedig államigazgatást jelentett. Szűkebb értelemben a police, policité fogalma alatt a jól rendezett közállapotokat (közrend, közerkölcsiség) értették.*”⁶

A „rendőr” szó eredetével a modern rendészet kialakulása során több rendészeti szakember foglalkozott. Dorning Henrik szerint a rendőrség közkeletű fogalom, amelynek „*tüzetes tartalmát azonban nehéz adni*”⁷. Érdekesség, hogy Dorning nem a „rendőr”, hanem a „rendőrség” szó származását vezette vissza az ellatinosodott görög „politia”⁸ szóhoz, amely véleménye szerint a nyelvújítás időszakában a 19. század elején keletkezett, de azt is feltételezte, hogy a kifejezés csak önkéntelenül adódott. Továbbá fontosnak tartotta megemlíteni, hogy a „rendőrség” szavunk tiszta magyar szó, eltérően a „polizei” (német) szótól, amely hasonló, mint az olasz vagy francia rendőrség szava. Dorning szerint a „policia” szó alkalmazása Nyugat-Európában egyaránt vonatkozott a funkcióra és azokra a szervezetekre (pl. rendőrségre), amelyek ezt a feladatkört ellátták. Ha megnézzük a mai helyzetet, látható, hogy például Németországban a „polizei” egyaránt vonatkozik a szervezetre, mint rendőrség és a rendőrré, valamint a funkcióra is. Franciaországban a modern rendőrség feladata már az 1795-ben megjelent Code des délits et des peines⁹ című műben megfogalmazódott, amely sze-

⁶ Tóth József: A rendészet fogalom a nemzeti szocialista államban. Szent János Nyomda. Eger, 1938. 10. o.

⁷ Dorning Henrik: A rendőrség intézményének fejlődése. Különös tekintettel a Magyar Királyi Állami Rendőrségre és a magyar rendőri szakoktatásra. Különlenyomat „A Rend” II. évfolyam 177 és 178. számából. Budapest, 1922. 1. o.

⁸ Dorning is megemlítette, hogy a korabeli görög ’politia’ szó jelentése eltér a maitól, és az „*akkori városállamok egész igazgatása rendjét, jó módokon egész jogi szervezetét jelentette.*”

Forrás: Dorning Henrik (1922): i.m.

⁹ Forrás: https://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_délits_et_peines_1795/code_délits_et_peines_1795_1.htm

Letöltés ideje: 2024.01.15.

rint „a rendőrség feladata: a közrend s a személy és vagyonbiztonság fenntartása.”¹⁰ Ez összhangban van az ugyanebben az időszakban megjelent porosz „rendészet” fogalomban leírtakkal.

Amikor a „rendőr” szó magyarországi előfordulását kutattuk, természetesen egyúttal a rendészet, rendész kifejezést is kerestük, és megállapítottuk, hogy honi viszonylatban a „rendész”, mint kifejezés megelőzte a „rendőr” szavunkat. Az 1806-ban Pécsen kiadott Baranya vármegyei tiszti címtárban¹¹ a „regestrator” kifejezés magyar megfelelőjeként a „rendész” szavunk található. A „rendészet”, „közrendészet” szóval később, 1843-tól Karvasy Ágoston műveiben találkozhatunk. A „rendész”, „rendészet”, „rendészeti” szavak nyelvtani szempontból elsőként a Czuczor – Fogarasi szótárban¹² jelentek meg. E szerint a „rendész” főnév. „Újabb alkatú szó, rendőr értelmében.”¹³ A „rendészet” főnév. „Újabb alkatú szó az idegen, Polizei” mint tudomány vagyis mint rendőrségi összes ismeretek értelmében.”¹⁴ A „rendészeti” szó melléknév. „Rendészetre tartozó, arra vonatkozó. Rendészeti szabályok, szervezkedések.”¹⁵ A 19. század utolsó évtizedeitől a közigazgatási, rendőrségi szakmai közéletben, lexikonokban a „rendészet” fogalma folyamatosan jelen van.

Visszatérve a Baranya vármegyei tiszti címtárhoz, a kiadványban a „polícia” szó jelentése: *Bel bátorságra ügyelés, polgári rendtartás, ennek tudománya.* Bár a „polícia” szakkifejezést nem rendőrséggként, vagy rendészetnek értelmezte a tiszti címtár, számunkra mégis fontos információt hordoz azzal, hogy a rendtartás tudományának tüntette fel. Csak érdekességként említjük meg, hogy a címszótárban szerepel a „Gränz cordon”, magyarul a „határzár” is.

¹⁰ Dorning Henrik (1922): i.m. 3. o.

¹¹ Baranya vármegyei tiszti címtár. Engel Kristina. Pécs, 1806. 110. o.

¹² Czuczor Gergely – Fogarassi Mihály: A magyar nyelv szótára. Emmich Gusztáv Nyomdája. Pest, 1862. I-XX. kötet

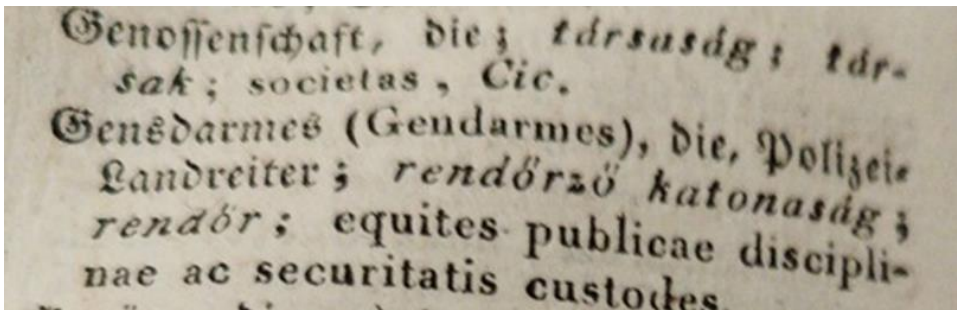
¹³ Uo. V. kötet. III. rész. 494. o.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Uo.

A fenti előzmények motiváltak abban, hogy ismételten megvizsgáljuk Tisza Miksa nyomán Márton József¹⁶ háromnyelvű szótárát és a hasonló 1820-as és „30-as években kiadott szótárakat, esetleg tudományos, szakmai folyóiratokat. Így jutottunk el újra az etimológiai szótárakhoz, amelyek megerősítettek abban, hogy a „rendőr” szavunkat először Márton József háromnyelvű szótárában találhatjuk meg. A korábbi kudarc oka a „Gendarmes” szó hiánya volt, amelyet Tisza Miksa nem tüntetett fel a „polizei” szó előtt, így a korábbi keresések nem vezettek el a „rendőr” szóhoz. Az újabb kutatások eredményeként Márton háromnyelvű szótárában a „Gensdarmes, die Polizei Landreiter” szócikk magyar megfelelőjeként a következő formákban megtaláltuk az első magyar „rendőr” szavunkat:

- a) rendőrző katonaság;
- b) rendőr.

Ezt követően tovább folytattuk a kutatást a korszakban megjelent folyóiratokban, könyvekben, és sorra bukkantak fel a „rendőr” kifejezések. Így a 19. század eleji kiadványokban a következő szövegkörnyezetekben fedtük fel a „rendőr” szavunkat.

¹⁶ Márton József kétkötetes magyar–német, ill. német–magyar szótára. 1: 1. kötet. Bécs, 1799. – 2. kötet Pozsony, 1800. – 2: Bécs, 1803–1807. 2 1810–1811. – 3: Bécs, 1816. – 4: Bécs, 1818. – 5: Bécs, 1823.

- „*Ollyan status az, mellyben nincs örökös hatalom, nincs nemesség, nincs uralkodó vallás, nincs állandó katonaság, vitézi rend, nincsenek céhek, nincs fő és titkos politia „s nincs rendőr. Már az Éjszakamerikában lévő európai gyarmatok eredetében és első kifejlésében el vannak hintve későbbi politicalai caractereknek és sorsoknak magvai „s feltételei.*”¹⁷
- „*A hadisereg 37,331 emberből és 4008 lóból álló, t. i. főkörmánykarban volt 110 ember, 246 ló; gyalogság 30,410 ember, 219 ló; lovasság 539 ember, 493 ló; pattantyússág 2815 ember, 1246 ló; földmérő 1345 ember, 117 ló; tábori társzekerekhez 882 ember, 672 ló; mesterember 688; rendőrök 113 ember, 31 ló; táplálótisztóság 429 ember, 354 ló.*”¹⁸
- A „*Haza s külföldi tudósítások*” című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámaiban az alábbi szintén találkozhatunk a „rendőr” szóval:
 - „*de a tűzhely oldalának vigyázatlan megütése a rendőröket figyelmetessé tette*”
 - „*A két rendőr megesmerte a herceget*”
 - „*a kíséret 20 rendőrből állott*”
 - „*néhány lovas rendőr letartóztatta*”¹⁹

S végül a rendőrség, rendfenntartás története szempontjából is fontos dátum 1833, amikor is Fogarasi D. János a „*Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul*” című művében a „politia” kifejezésnél az ország, országlat mellett is megtalálhatjuk a „Rend-őr” szavunkat.²⁰ A szócikk alakja is jól formázza, hogy a rendből és annak öréből

¹⁷ KÖZHASZNÚ ESMERETEK TÁRA A' CONVERSATIONS-LEXION SZERÉNT MAGYARORSZÁGRA ALKALMAZTATVA Negyedik kötet, Delphin – Florus, Pesten, Könyváros Wigand Otto sajátja, 1832. 182. o.

¹⁸ SZÁZADUNK Szerkeszteti Orosz József, 1. kötet, Pesten, Hartleben K. Adolf tulajdona, 1832. 10. o.

¹⁹ „Haza 's külföldi tudósítások” című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámaiban

²⁰ Fogarasi D. János: *Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul*. Ifj. Kilián Gy. Pesten. 1833.

tevődik össze a „rendőr” szavunk, amely közt elválasztójelet tett a szótáralkotó. Az eddigi magyar kifejezésekben a „rendőr” szó minden esetben személyt jelentett, azaz a rendnek az örét. Ugyanakkor a „rendőrség” szavunk később 1838-ban, Zsoldos Ignác *„Néhány szó a honi közbátorságról”* című könyvében²¹ jelent meg először, amely szerint: *„Rendőrség nélkül rend nem lehet.”*²²

Később, 1872-ben a Kedvessy által kiadott gyűjteményben ez állt: *„Rendőrség alatt érteni a törvényhatóságok azon kebelbeli hivatalát, melynek feladata a jólét előmozdítására, rend és biztonság fõntartására, nemkülönben az ezeket fenyegetõ veszélyek elhárítása céljából, akár emberi cselekvés vagy mulasztásból akár pedig a természet elemeitõl származnak – megállapított országos és helyi rendszabályokat végrehajtani, illetõleg azok megtartása fölött õrkõdni, és a vétségek, bûntények elkövetõit nyomozni, elfogni és a törvényszék elé állítani.”*²³ A Kedvessy által megfogalmazott „rendőrség” fogalma jól illeszkedik a korszak „rendészet” fogalmához, mint annak végrehajtó szervezete. A könyv érdekessége, hogy a szerző rendõrkatonákat említ benne.

A 19. század végén több kiadványban, rendeletben találkozhatunk a „rendőr” név szinonimájával, a „közeg”-gel.

Így például a 10538. eln. számú, 1892-es (budapesti) fõkapitányi rendeletben leírtak szerint, a *„rendõr a rendészet végrehajtó közege s mindenek elõtt a törvény és rendeletek által megállapított korlátok határain belül, a közbiztonságot és közrendet van hivatva fentartani.”*²⁴ A szolgálati utasítás egyértelmûen fogalmazott, amikor a rendészet végrehajtójaként a rendõrt megnevezte.

²¹ Zsoldos Ignác: *Néhány szó a honi közbátorságról*. Tratter-Károlyi. Pesten. 1838.

²² Uo. p. 10.

²³ Kedvessy György: *A Közrendészet vezérfonala*. Pest, 1872.

²⁴ Krecsányi Kálmán: *Kihágási eljárás jogalapját képezõ székesfõvárosi törvényhatósági szabályrendeletek és fõkapitányi rendeletek gyűjteménye, kiegészítve a székesfõvárosi m. kir. állami rendőrség szervezését, hatáskörét és mûködését szabályozó rendeletekkel és utasításokkal*. Budapest, Nyomtatott Müller Károlynál. 1892. 58. o.

A rendőroktatásban meghatározó, úttörő szerepet töltött be Laky Imre²⁵, aki tankönyveivel, rendészeti témájú publikációival az elsők között járult hozzá a rendészeti, rendőrségi szakirodalom gyarapításához. Első rendőri szakkönyvét tulajdonképpen személyes kényszer szülte. Visszaemlékezése szerint az 1890-es években a rendőrség főparancsnoka csupán néhány hetet engedélyezett az új felügyelők kiképzésére.: *„Mikoron Tóth János iskolájába mint újonnan kinevezett felügyelő bekerültem, a napiparancsok nagy garmadáját évekre visszamenőleg élém rakta azzal: »Ha ezeket áttanulmányoztad, akkor mindent tudsz, amit új állásodban tudni kell.« Vettem egy nagy regiszteres könyvet s a parancsokat sorra tanulmányozva, amit bennük megjegyzendőnek találtam, a megfelelő betű alatt bevezettem a regiszterembe.”*²⁶ Az 1906-ban kiadott tankönyvében²⁷ részletesen foglalkozott a rendőr fogalmával, feladataival. A tankönyv szolgálati szabályzat fejezet-résznél első helyre tette, hogy mi is a rendőr, amire a következő válasz adta. *„A rendőr a törvények és rendeletek végrehajtó közege, a személy-, vagyonbiztonság és a közrend őre.”*²⁸

Valószínűleg ezekből az időkből származhat a rend őrének a „közeg” hétköznapi, a szocializmus éveiben gúnyolódó megnevezése. A fogalom jól láthatóan lefedi az 1823-as, 1833-as szótárakban leírtakat, amely szerint a rendőr a rendnek (Laky szerint közrendnek) az őre, a fenntartója.

A magyar rendfenntartás, rendészet, rendőrség történetében kiemelkedő alkotások az 1903-ban és 1909-ben kiadott rendőrségi lexikonok²⁹. A lexikonban „rendőr”, „rendőrség” alatt a következőket értették: *„rendőri hatóságok: 1. a székesfővárosban a m. kir. állami rendőrség (a főkapitányság, a kér. kapitányságok), törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint rendezett tanácsú városokban a városi rendőrség; vármegyék járásáiban a főszolgabiróság; községekben az elöljáróság; 2. állásuknál fogva*

²⁵ Androvicz Gábor – Sallai János: Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője. In: Barabás Andrea Tünde (szerk.): Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est. Ludovika. Budapest, 2021. 445–456. o.

²⁶ Laky Imre: Rendőrökről rendőröknek. Ráth Mór. Budapest, 1926. 164. o.

²⁷ Laky Imre : Rendőrközegek tankönyve. Pátria Budapest. 1906. 237–239. o.

²⁸ Uo. 237. o.

²⁹ Laky Imre – Rédey Miklós: Rendőrségi lexicon. Stephaneum Nyomda. Budapest, 1903.

*ezen hatóságoknak főnökei, vezetői; 3. ezen hatóságoknak azon tagjai, kik bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre vannak feljogosítva. Rendőri közegek a rendőri hatóságoknak alárendelt hivatalnokok, az állami törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a m. kir. csendőrségnek szolgálattételre a csendőrőrsökre vagy különítményhez beosztott altisztjei és legénysége.”*³⁰ Az 1903-as lexikont 1909-ben követte ugyancsak A Laky – Rédey szerzőpáros tollából a következő lexikon, amelyben nagy változás a „rendőr” szó kapcsán nincsen. Majd ezt követően 110 évet kellett várni egy újabb lexikonra³¹, amelyben a „rendőr”, „rendészet” mellett már megjelent a „rendvédelem” kifejezés is.

Összegezve tehát megállapítottuk, hogy „rendőr” szavunk Tisza Miksa szerint Márton József háromnyelvű szótárában fordult elő először, 1823-ban. Mivel ez a nyelvújítás időszakára tehető, annak eredménye lehetett, hogy az olasz, francia, német példától eltérően nem a görög „politia” magyarosított változata terjedt el, hanem új kifejezést találtak a rendfenntartás művelőinek és szervezetének elnevezésére. A modern rendészet első szakírói, Zsoldos Ignác (1838) és Karvasy Ágoston (1843) magyarul írt műveikben már a „rendőr”, „rendészet”, „rendőrség” szavakat használták. Ugyanígy az 1840-es évtől a jogszabályokban³² a „rendőrség”, „rendőr” kifejezés is általánossá vált. A 1881. évi XXI. törvénycikk Budapest-fővárosi rendőrségről szóló vitájában előkerült a „rendvédség” kifejezés is, de az elfogadott törvényben már csak a „rendőr” és „rendőrség” szerepelt. A napjainkban elterjedt „rendvédelem” kifejezés csak 1989-től vált ismertté.

³⁰ Uo. 398. o.

³¹ Rendészettudományi Szaklexikon. Ludovika Kiadó. Budapest, 2019.

³²

- 1840. évi IX. törvénycikk a mezei rendőrségről.
- 1871. évi XL. törvénycikk a gátrendőrségről.
- 1879. évi XXVIII. törvénycikk a rendőri bejelentési intézménynek Budapest fővárosban életbeléptetéséről.
- 1881. évi XXI. törvénycikk a Budapest-fővárosi rendőrségről.

Felhasznált irodalom

„Haza „s külföldi tudósítások” című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámái.

Androvicz Gábor – Sallai János (2021): Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője. In: Barabás Andrea Tünde (szerk.): Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est. Ludovika. Budapest

Az országos szaktanfolyam megnyitó ünnepe. In: A Rend. 1922. II. évfolyam. 176. szám

Baranya vármegyei tiszti címtár. Engel Kristina. Pécs. 1806.

Borszéki Judit – Sallai János (2023): 100 éves az INTERPOL. Belügyi Szemle. 71. évf. 11. sz.

Czuczor Gergely – Fogarassi Mihály (1862): A magyar nyelv szótára. Emmich Gusztáv Nyomdája. Pest. I-XX. kötet

Dorning Henrik (1922): A rendőrség intézményének fejlődése. Különös tekintettel a Magyar Királyi Állami Rendőrségre és a magyar rendőri szakoktatásra. Különlenyomat „A Rend” II. évfolyam 177. és 178. számából. Budapest. kn.

Fogarasi D. János: Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul. Ifj. Kilián Gy. Pesten. 1833.

https://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_delits_et_peines_1795/code_delits_et_peines_1795_1.htm letöltve 2024.01.15.

https://mtda.hu/books/tisza_miksa_magyarország_rendorsegenek_tortenete.pdf letöltve 2024.01.15.

Kedvessy György (1872): A Közrendészet vezérfonala. Pest.

Közhasznú esmeretek tára a conversations lexikon szerint Magyarországra alkalmaztatva. Negyedik kötet, Delphin – Florus, Pesten, Könyváros Wigand Otto sajátja, 1832., p. 182.

Krecsányi Kálmán (1892): Kihágási eljárás jogalapját képező székesfővárosi törvényhatósági szabályrendeletek és főkapitányi rendeletek gyűjteménye, kiegészítve a székesfővárosi m. kir. állami rendőrség szervezését,

hatáskörét és működését szabályozó rendeletekkel és utasításokkal. Budapest, Nyomtatott Müller Károlynál. 58. o.

Laky Imre – Rédey Miklós (1903): Rendőrségi lexicon. Stephaneum Nyomda. Budapest.

Laky Imre (1906:) Rendőrközegek tankönyve. Pátria Budapest. pp. 237–239.

Laky Imre (1926): Rendőrökről rendőröknek. Ráth Mór, Budapest, p. 164.

Márton József kétkötetes magyar–német, ill. német–magyar szótára. 1: 1. kötet. Bécs, 1799. – 2. kötet Pozsony, 1800. – 2: Bécs, 1803–1807. 2 1810–1811. – 3: Bécs, 1816. – 4: Bécs, 1818. – 5: Bécs, 1823.

Rendészettudományi Szaklexikon Ludovika Kiadó, Budapest, 2019.

Sallai János (2022): 50 éves a főváros és a fővárosi rendőrség. Rendőrségi Tanulmányok. 5. évf. 4. sz.

Századunk. Szerkeszteti Orosz József, 1. kötet, Pesten, Hartleben K. Adolf tulajdona, 1832.

Tisza Miksa (1925): Magyarország rendőrségének története. Pécs. Haladás Nyomda Rt.

Tóth József (1938): A rendészet fogalom a nemzeti szocialista államban. Szent János Nyomda. Eger.

Ünnepélyes tanévnyitó a Rendőrtiszti Főiskolán. Magyar Rendőr. 25. évfolyam 39. szám.

Zsoldos Ignác: Néhány szó a honi közbátorságról. Tratter-Károlyi. Pesten. 1838.